

Üç Ayları Değerlendirme Yolları

Gönderen Kadir Hatipoğlu - Şubat 25 2019 00:00:00

Üç Ayları Değerlendirme

Yolları ve değerlendirme yöntemleri

Üç aylar, gümüş ay, ayaz ayı, bahar neşesi getiren, yeniden derlenme, toparlanma ve hayat bulma mevsimidir. Fikirde, ruhta, topyekun hayatımızda yeni bir hamle devresidir. İnsanı tedrici bir temizliğe tabii tutar bu mevsim. İlkbaharda ayan ve iyilikler gibi... esen ılık rüzgarlar gibi... Mevsimin gümüş ayı, ayaz ayı, bahar neşesi getiren bu mevsimde. Duygular coşar... Gazab-ı ke, kin, nefret, hased, kibir, gurur, riya gibi kötülükler; huylar bu aylarda esen saba rüzgarları gibi uyarıcıdır. Merhamet, şefkat, tatlı dil, güzellikler, afv, mülk, samaha-hoşgörü, cimrilik gibi güzellikler yeşerir mevsiminde. Aşk, şevk, heyecan gelir. Bir yere varmak ister. Hep güzelliklere ağıllanmak, iyiliklere ulaşmak, iyilerle beraber olmak ve Allah Teala'nın rızasına ermek ister. Üç aylar gelip geçici lezzetlere aldanan, fanilik; pırlıtlara kanan, hissedilmez; imyecekmiş gibi dünyaya dalanlara, Rabbimizden bir uyarı, bir ikaz hatta ihtardır, intibaha gelmemize, gafletten uyanışımıza, silkinip kendimize gelmemize ve mağfiret olunmamıza vesiledir bu aylar...

#1573; #1606; #1617; #1614;

#1585; #1614; #1581; #1618; #1605; #1614; #1578; #1616; #1609;

#1594; #1614; #1604; #1614; #1576; #1614; #1578; #1618;

#1594; #1614; #1590; #1614; #1576; #1616; #1609; "Rahmetim, gazabımı

geçirmiştir."[\[1\]](#) Buyuran, Yüce Allah -Celle Celalü-hü- kullarına rahmetiyle muamele edebilmek için vesileler arıyor adeta... Dünya hayatındaki sıkıntılarımızda kulu kula vesile kılan, ahiretimizi kurtarabilmek için türlü türlü ibadetlerimizi necatımıza vesile kabul eden Yüce Rabbimiz; mü'minler

izgimizde zaman dilimi içinde belli vakitleri de mağfiretine vesile kılmıştır. Haftada bir Cuma gününe, senede iki bayram gecesine, aylardan Muharrem, Recep, Şa'ban, Ramazan'a dikkatlerini ederek, İslam'ı daha diri daha canlı yaşamamızı, yeniden dirilişimizi ve kulluk şuuruna ermemizi istiyor Yüce Rabbimiz. Sevgili Peygamberimiz de: "Recep Allah'ın ayı, Şa'ban benim, Ramazan mü'minlerin ayıdır." buyurarak üç ayların kendilerine has özelliklerini, güzelliklerini ve faziletini belirterek, bu mevsimin mü'minin yüzüne, ağızlarına ve kalbine ilmi fırsat yelpazeleri olduğunu duyuruyor. Yine kainatın efendisi, Rasûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem üç aylarda:

#1575; #1604; #1604; #1607; #1615; #1605; #1617; #1614;

#1576; #1614; #1575; #1585; #1616; #1603; #1618;

#1604; #1614; #1606; #1614; #1575; #1601; #1616; #1610;

#1585; #1614; #1580; #1614; #1576; #1613; #1548;

#1608; #1614; #1588; #1614; #1593; #1618; #1576; #1614; #1575; #1606; #1614; #1548;

#1608; #1614; #1576; #1614; #1604; #1617; #1616; #1594; #1618; #1606; #1614; #1575; #1585; #1614; #1605; #1614; #1590; #1614; #1575; #1606; #1614; "Allahım!

Receb ve Şa'ban'ı hakkımızda mübarek kıl. Bizi Ramazan'a ulaştır."[\[2\]](#) diye dua ederek; üç aylara yetişme sevincini, rahmet ayı Ramazana ulaşma zevkini, hasretini ve bu aya kavuşabilme iştiağını her mü'minin gümüş ayı devamlı diri tutmasını istiyor. O'nun #1571; #1589; #1618; #1581; #1614; #1575; #1576; #1616; #1616; #1609;

muhasabesi) fert ve toplum, hatta ülke ve dünnya çapında nice sağlıklı adımların atılmasına yardımcı olacaktır Eksikleri tesbite ve bilinmeyenleri keşfe gütüren bu yol, başkasında eksik ve ayıp aramaya fırsat da bırakmaz Bu nedenle bir saatlik tefekkür nice yılların nafile ibadetine denk kabul edilmiştir. Hülâsâ, beşer hastanesinde "muhasabe aracı" ile hastalıkların teşhis ve tesbiti yapılacak tevbe, istiğfar ve ümit ilaçlariyle tedavi sağlanacak ve beşer bünyesi hayatı sağlığına kavuşacaktır.

2-Kur'ân üzerinde Çalışma Bu çalışma, Kur'ân okumayı üğrenme ve üğretme, anlama ve anlatma, yaşama ve yaşatma, düşünme ve düşündürme tarzında çok yünüdür. Kur'ân üzerinde yapacağımız bu ve benzeri çalışmalara bugün her günden daha çok ihtiyacımız vardır. Kur'ân bu aylarda nazil olmaya başladığına güre ibadet bilinci içinde Kur'ân üzerinde metodlu çalışmalara üncelik vermeliyiz. Kur'ân

بِالْعُرْوَةِالْوُثْقَى "sağlam kulp"(Bakara s. 256) ve

بِحَبْلِاللهِ "Allah'ın ipi" dir.(Ali İmran 103) Bu itibarla onun içine girmeden başka bir deyimle Kur'ân dünyasına girmeden İslâm dünyasına girmeniz ve Allah rızasına ve sevgisine ermeniz mümkün değildir. Günümüz müslümanlarının Kur'ân noktasında yapmaları gereken husus, onun anlamı ve muhtevasına yünelik çalışmalardır. Bunun da ilk yolu Allah'ın âyetleri üzerinde düşünmektedir. Nitekim bazı âyetlerde

اَفَلاَيَتَدَبَّرُونَالْقُرْاَنَ "Kur'ân üzerinde düşünmezler mi,(Muhammed s, 24) tarzında düşünmeye dikkat çekilmiştir. 3- Nafile ibadetleri Çoğaltma üç ayları bahara dünüştürme için namaz, oruç ve benzeri nafile ibadetleri arttırmak gerekir. Zira namaz kütülüklere sed, oruç takva aracıdır. İbadetleri arttırmada şüyle bir yol izlenebilir. Evvela, farz olan namaz ve oruçların vaktinde edalarına ünem verilmeli ve kazaya bırakılmamalıdır. Buna rağmen kaza durumu süz konusu olursa ilk fırsatta o yerine getirilmelidir. İkinci olarak, namaz ve oruç ile ilgili kazalar tespit edilmeli ve bir yere not edilerek yavaş yavaş ikmal edilmelidir. Kuvvetli ve farzlara tabi olan Revâtib sünnetler hariç kazalar ile meşgul olmak daha uygun bir yoldur. üçüncü olarak; namaz, oruç ve benzeri nafileleri çoğaltmaya itina güsterilmelidir. 4- Mali İbadetleri Çoğaltma üteden beri olgun mü'minler zekatı bu aylardan birinde, üzellikle Ramazanlarda vermişlerdir. Sadaka-i fitir Ramazan'a has bir malî mükellefiyettir. Mali ibadetler şüphesiz bu ikisinden ibaret değildir. Yedirme, içirme, giydirme, borç verme, hayır müesseselerine yardım etme vs. gibi infak kapsamına giren her davranış mali ibadetlerden sayılır. Cihad âyetlerinde

فِى سَبِيلِاللهِبِاَمْوَالِكُمْوَاَنْفُسِك

15;#1605;#1618; "mallarınızla ve canlarınızla" (Saf S.11) şeklinde mallara öncelik verilmesi de dikkat çekicidir. Mal konusunda cömert olmayan can konusunda hiç cömert olamaz. Cömert olmayanın da cennette yeri yoktur, işte bu aylar cimrilikten arınmak için birer fırsattır. Kur'an'da özellikle sevilen şeylerin verilmesine işaret edilmiş ve bu anlamlı verme olayına

ا#1604;#1618;#1576;#1616;#1585;#1617;#1614; "birr" denmiştir.(Âl-İ İmrân s.92) 5- Hz. Muhammed (s.a.)'i Daha İyi Tanımaya Yönelik Çalışma Üç aylarda meydana gelen olayların kahramânı sevgili Peygamberimizdir. Mübarek geceler onun hayatında vuku bulan önemli olayların ismi olmuş, yüce kitabımız Kur'ân bu aylarda ona nazil olmuştur. Allah'ın bize örnek insan ve peygamber olarak gönderdiği yine odur. O canlı Kur'ân'dır. O bizim için iman, İslâm, hayat ve cennettir. Onu tanımadan, bilmeden, öğrenmeden, gönleümüze ve önümüze koymadan İslâm'ı ve Kurân'ı tanımak ve yaşamak mümkün olmadığı gibi, ona tabi olup uymadan da Allah sevgisine ermek imkansızdır. Hz. Muhammed (s.a.) peygamberlikte zirve, insanlıkta modeldir. Onun yirmi üç yıllık peygamberlik hayatı ana çizgileriyle, hatta kronolojik olarak detaya varan yönleriyle bilinmeden ne huzur ne de felahtan bahsedilemez. Bu nedenle örnek ve önderimizi en iyi bir şekilde tanımak en güzel ibadettir. O halde ibadet bilinci içinde onu öğrenmeye bir zamanı değil, her ve pir zamanı ayırmak en büyük vazifemizdir. 6- Kazanılanları Kaybetmeme Bazı işler zamanla veya sayısal olarak da belirli olabilir. Ama kulluk böyle değildir. O devamlı ve hayatla sınırlıdır. Bu gerçeği yüce Rabbimiz şöyle ifade etmektedir:

و#1614;#1575;#1593;#1618;#1576;#1615;#1583;#1618;

ر#1614;#1576;#1617;#1614;#1603;#1614;

ح#1614;#1578;#1617;#1614;#1609;

ي#1614;#1571;#1618;#1578;#1616;#1610;#1614;#1603;#1614;

ا#1604;#1618;#1610;#1614;#1602;#1616;#1610;#1606;#1615;

 "Ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet(e devam) et."(Hicr s.99) Bu ayet

ibadette, başka bir deyimle kullukta devamlı olmayı vurgulamaktadır. Buradaki temel ilke kulluk (ibadet)'te devamlılıktır. Bu ilke Efendimizin diliyle şöyle ortaya konur:

ف#1614;#1573;#1606;#1617;#1614;

خ#1614;#1610;#1618;#1585;#1614;

ا#1604;#1618;#1593;#1614;#1605;#1614;#1604;#1616;

أ#1583;#1618;#1608;#1614;#1605;#1615;#1607;#1615;

و#1614;#1573;#1606;#1618; ق#1614;#1604;#1617;#1614;.

 "Amellerin en sevimli olanı az da olsa devamlı yapılanıdır." İbadetlerde devamlılık ilkesine bağlı kalmak iman, irade yani azim ve dua yani Allah (c.c.)'a güven ve teslimiyetle mümkündür. Nimete ermek, nimetle sürekli kalmak değildir. Kaybetmemek için bir takım sebeplere riayet edilir. Buna rağmen nimette kalmak da yine O' nun iznine bağlıdır. Bu, Kur'an'da bir dua şeklinde bizlere şöyle sunulmaktadır :

ر#1614;#1576;#1617;#1614;#1606;#1575;#1614; ل#1575;#1614;

ت#1615;#1586;#1616;#1594;#1618;

ق#1615;#1604;#1615;#1608;#1576;#1614;#1606;#1614;#1575;

ب#1614;#1593;#1618;#1583;#1614; ا#1616;#1584;#1618;

ه#1614;#1583;#1614;#1610;#1618;#1578;#1614;#1606;#1614;#1575;

و#1614;#1607;#1614;#1576;#1618; ل#1614;#1606;#1614;#1575;

م#1616;#1606;#1618;

ل#1614;#1583;#1615;#1606;#1618;#1603;#1614;

رَحْمَةً
اِنَّكَ
اَنْتَ
الْوَهَّابُ "Ey Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize tarafından rahmet başıyla."(Âl-İ İmrân s 8) Ayette, kazandıklarımızın Allah'ın bize birer ikramı olduğu belirtilmekte ve kaybetmememiz için sözlü ve fiili çaba emredilmektedir. III- Üç Aylar ve Mübarek Geceler Mukaddes kitabımız Kur'an' da aylardan -Ramazan hariç- "erbeat-ı hurum ve eşhuru'l-hurum" gibi genel ifadelerle bahsedilir. Rasuller Sultanı Efendimizin üç ayı birlikte zikrederek bahsetmiştir. Sevgili Peygamberimiz'in üç aylara dair hadisi ve duası şöyedir: "Receb Allah'ın, Şa'ban benim, Ramazan ümmetimin ayıdır".26
اللهُمَّ
بَارِكْ
لَنَا فِي
رَجَبٍ،
وَشَعْبَانَ،
وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ "Allah'ım Receb ve Şa'banı hakkımız da mübarek kıl ve bizi Ramazan'a kavuştur" Üç aylara dair bu genel bilgilerden sonra bu kapsama giren ayları ayrı ayrı ele almak faydalı olacaktır 1- Receb Ayı ve Regâib ve İsrâ Geceleri Sevgili Peygamberimiz'in Receb ayındaki ibadet hayatına ilişkin iki hadis vermek istiyorum:
يَصُومُ
حَتَّى
نَقُولُ َ
يُفْطِرُ،
وَيفْطِرُ
حَتَّى
نَقُولُ َ
يَصُومُ "O, Receb ayında bazan oruç tutar bazan tutmazdı. Bazan orucu uzatır bazan da iftar ederdi". (Buharî, Savm: 53) Receb ayında Regâib ve İsrâ (mi'rac) gibi iki mübarek gece bulunmaktadır. Regâib, Receb'in ilk Cuma gecesidir. Rağbet olunan kıymetli şeyler, bol bol ihsan ve çok çok feyiz manalarına gelen Regaib'e, Allah'ın mümtaz kullarına ihsan ve ikramı büyük olduğundan bu isim verildiği söylenmektedir. Bu nedenle asırlardır müslümanlar bu geceye önem vermişler ve feyiz ve bereketinden yararlanmaya çalışmışlardır. İsrâ veya Mir'ac , Receb'in 27. gecesine rastlar. Risalet görevini eksiksiz yapmaya gayret gösteren Hz. Peygamber, müşriklerin amansız hücumuna uğramış ve akla gelmedik sözlü ve fiili eza ve işkencelerle karşı karşıya kalmıştır. Bunların yanı sıra risaletin onuncu yılında amcası Ebu Talib'i ve vefakar eşi Hz. Hatice'yi kaybetti. Daha çok güven ve teselliye ihtiyaç duyduğu böyile bir zamanda Hz. Peygamber Allah'ın özel ikramlarına mazhar olup Mekke'den Kudüs'e ve oradan semalara yolculukla taltif edildi. Bu yolculuğun ilk kısmına İSRA, ikinci kısmına Mİ'RAC, denmiştir. Memleketimizde bu yolculuğun yapıldığı geceye genel olarak Mİ'RSQUO;RAC denmektedir. Süleyman Çelebinin "Şeş cihetten ol münezzeb zül-celâl, Bîkemukeyf âna gösterdi cemâ!" şeklindeki ifadesiyle

"mahiyetini, nasıllık ve niceliğini bilemediğimiz bir şekilde yüce Allah ile görüşen" sevgili Peygamberimiz, şirk koşmayanların affedilebileceği müjdesi, Bakara Süresi'nin son iki ayeti ve beş vakit namaz hediyesiyle yüce alemlerden dönmüştür.

2- Şa'ban Ayı ve Berat Gecesi Bu ayda oruç tutmaya özel itina gösteren Efendimiz den ماَ
رَأيْتُ
رَسُولُ
اللّهِ
صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
يَصُومُ
شَهْرَيْنِ
مُتَتَابِعَيْنِ إَِّ
شَعْبَانَ
وَرَمَضَانَ
 Ümmü Seleme (radıyallahu anhâ) anlatıyor: "Ben, Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın Şâban ve Ramazan dışında iki ayı peş peşe tam olarak oruçla geçirdiğini görmedim."(Tirmizî, Savm: 37). Şa'ban'ın tamamını oruçla geçiren Peygamberimiz(s.a) "Ramazan'dan sonra en faziletli oruç hangisidir" sorusuna "Şa'ban" diye cevap vermiş ve şu ilavede bulunmuştur:"Şa'ban, Ramazan'ı karşılamak içindir. Gerektiğinde onu otuza tamamlayınız". Şa'ban ayında "Berat gecesi" bulunmaktadır ki, ayın on beşinci gecesine rastlar. Duhan Süresi'nin اِنَّآ
اَنْزَلْنَاهُ فِى
لَيْلَةٍ
مُبَارَكَةٍ
اِنَّا
كُنَّا
مُنْذِرِينَ "Biz onu mübarek bir gecede indirdik" (Duhan S 3) ayetinde geçen Leyle-i mübarek" ifadesi İbn Abbas tarafından "Berât gecesi" olarak tefsir edilmesine karşılık İkrime ve çoğu müfessirlerce "Kadir gecesi" diye açıklanmıştır. Bazı alimler de bu iki görüşü uzlaştırmaya çalışarak Kur'an'ın Berat gecesinde levhi mahfuzdan dünya semasına topluca indirilmesi "İNZAL", Kadir gecesinde de oradan Peygamber (s.a.v)'e parça parça indirilmesi "TENZİL" şeklinde iki aşamalı nüzulünden söz etmişlerdir. Hz. Peygamber bu geceye dair şöyle buyurmaktadır. إذَا
كَانَتْ
لَيْلَةُ
الـنِّصْفِ
مِنْ
شَعْبَانَ ،
فَقُومُوا
لَيْلَهَا

وَصومُوا
نَهَارَهَا
 "Şa'ban'ın yarısı (Berat gecesi) olunca gecesini ibadetle,
gündüzünü oruçla geçiriniz. 3- Ramazan Ayı ve Kadir Gecesi
Genel olarak halk arasında "onbir ayın sultanı, Kur'an ayı, oruç ayı ve mağfiret ayı" gibi
niteliklerle bilinen Ramazan kameri ayların dokuzuncusudur. Kur'an'da
شَهْرُ
رَمَضَانَ "Ramazan ayı"
(BAKARA Suresi 185) diye isminden bahsedilen tek aydır. Bu ayı diğer aylardan ayıran
faktörleri şöyle sıralayabiliriz: اِنَّا
اَنْزَلْنَا
07;ُ فِى
لَيْلَةِ
الْقَدْرِ Kur'an bu ayda
inmeye başlamıştır. لَيْلَةُ
الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ
اَلْفِ
شَهْرٍ -Bin aydan hayırlı Kadir Gecesi bu aydadır.
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
كُتِبَ
عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ
عَلَى
الَّذِينَ
مِنْ
قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ - Oruç
bu ayda farz kılınmıştır ve tutulmaktadır. مَنْ
قَامَ
رَمَضَانَ
إيمَاناً
وَاحْتِسَاب
75;ً غُفِرَ لَهُ
مَا
تَقَدَّمَ
مِنْ
ذَنْبِهِ، "Kim ramazan
gecesini, sevabına inanarak ve bunu elde etmek niyetiyle namazla ihya ederse
geçmiş günahları affedilir.”
يَعتَكِفُ
العَشْرَ
الأَوَاخِرَ
مِنْ

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ramazanın son on gününde itikafa ¸ ekilirdi.” - Teravih namazı ve itikaf bu ayın sünnetlerindedir. - Sadaka-ı fitır bu aya mahsus ¸zel bir mali ibadettir. İlahi rahmetin sağnak sağnak yağdığı bu ay, kulluk bilin¸ ve Őuurunun doruğa ¸ıktığı, m¸minlerin maddi ve manev¸ y¸nden kemale erdiği bir "ibadet ayı" olarak da karŐımıza ¸ıkmaktadır. Ramazan'da bulunan (ve 27. gecesine rastlayan) m¸barek geceye "Kadir gecesini (Leyle-i Kadir veya Leyle-i M¸barek)" denir.

 [1] İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Terc¸me ve Őerhi, Ak¸ađ Yayınları:7/262. [2] Ahmed b. Hanbel; M¸sned, c. 1 s. 259, KeŐf¸l-Haf¸, c.1 s. 186, Hadis No: 554.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)